

Governance wijk-warmtenet Vruchtenbuurt Den Haag

gezamenlijk leertraject
lokale experimenteerruimte warmtegemeenschappen
in de context van de nieuwe warmtewet

Gemeente Den Haag

13 december 2023

Theo de Bruijn, Anne Marieke Schwencke, Job Swens
Energie Samen Zuid-Holland

Agenda

1. Introductie, korte kennismaking
2. De opdracht en doel deze sessie
3. Situatieschets Vruchtenbuurt: waar hebben we het over
4. Advies aan de coöperatie: verschillende routes
5. Advies van de gemeente: experiment warmtegemeenschappen

Opdracht en doel deze sessie

- Opdracht aan Energie Samen Zuid-Holland, op verzoek van de gemeente, provincie en de bewonersorganisatie Vruchtenbuurt
- Vragen:
 - welke **organisatiemodel** is geschikt voor de ontwikkeling en beheer van een nieuw lokaal wijkwarmtenet in de Vruchtenbuurt waarin de belangen van bewoners maximaal geborgd zijn?
 - Welke rol kan de **gemeente** daarin spelen?
- Team: Theo de Bruijn, Anne Marieke Schwencke, Job Swens
- Uitvoering: april – september 2023

- Doel deze sessie: toelichting advies, gesprek over volgende stappen

In vogelvlucht Vruchtenbuurt

Waarde:

gezamenlijke
kennisopbouw,
leertraject

- 2015-2016: Start initiatief Warm in de Wijk
- 2016-2020: Bronnenverkenningen, haalbaarheidsonderzoek.
Oprichting Coöperatie Duurzame Vruchtenbuurt (CDV)
- 2020: Project: uitwerking optie **warmte uit drinkwaterleiding** met Dunea, NetVerder, gemeente en coöperatie.
- 2021: Intentieovereenkomst partijen. Projectleider.
- 2022: **Ontwerp:** 2.000 woningen, start met 500 woningen.
Bewonerscampagne: intentieovereenkomsten **670** bewoners.
- 2023: **Resultaat:** voorlopig ontwerp distributienet, voorontwerp productie, locatieonderzoek WOS, onderzoek WKO, woningonderzoek.
- April 2023: Dunea strekt zich terug
- Zomer 2023: Nieuwe bronnenstudie, oa. **warmte uit rioolwater**.
- April-sept2023: Governance-onderzoek

Observaties & analyse op hoofdlijnen

- Positief resultaat: voorontwerp én stevig draagvlak in de wijk
- constructieve samenwerking partners en gezamenlijke kennisopbouw

Tegelijkertijd:

- Project organisch ontwikkeld vanuit gedeeld belang. Geen duidelijke projecteigenaar, geen centrale sturing.
- Focus op deelprojecten. Integrale visie op warmtebedrijf onvoldoende uitgewerkt.
- Coöperatie: sterk op draagvlak, kwetsbaar als projecteigenaar, beperkte menskracht, expertise, middelen.
- NetVerder: onzekere positie, nieuw op de warmtemarkt, afhankelijk van moederbedrijf Stedin. Rol hangt af van mogelijkheden nieuwe warmtewet én Energiewet.
- Gemeente: op afstand, zoekende naar eigen rol, positie bewonersinitiatief nog niet/ zeer beperkt geborgd in lokale warmtebeleid.
- Rijk: nieuwe warmtewet bepalend voor de mogelijkheden. Sterk veranderende context.

Advies – coöperatie: hoe verder?

- Hoe nu verder? Vanuit perspectief bewonerscoöperatie.
- Twee uiterste scenario's:
 - **Scenario 1:** Warmtegemeenschap, coöperatief warmtebedrijf, regie in eigen hand. Veel taken worden uitbesteed. Coöperatief warmtebedrijf is eindverantwoordelijk en opdrachtgever.
 - **Scenario 2:** Warmtebedrijf andere partij, regie bij een andere partij. Coöperatie vertegenwoordigt de belangen van de bewoners, rol als consumentenorganisatie.
- Varianten scenario 1: meer/ minder uitbesteden.
- Varianten scenario 2: meer/ minder actieve betrokkenheid.
- Variant scenario 1&2: gedeeld eigendom.
- **Update:** Coöperatie streeft naar een rol als warmtegemeenschap (scenario 1).

Advies - coöperatie als warmtegemeenschap

- Nieuwe juridische entiteit: **warmtegemeenschap**.
- Warmtebedrijf zonder winstoogmerk in eigendom van bewoners, bedrijven, overheden die in de nabije omgeving van de warmtevoorziening gevestigd zijn.
- Op gelijk niveau als warmtebedrijf met publiek meerderheidsbelang, voorrang op marktpartijen.

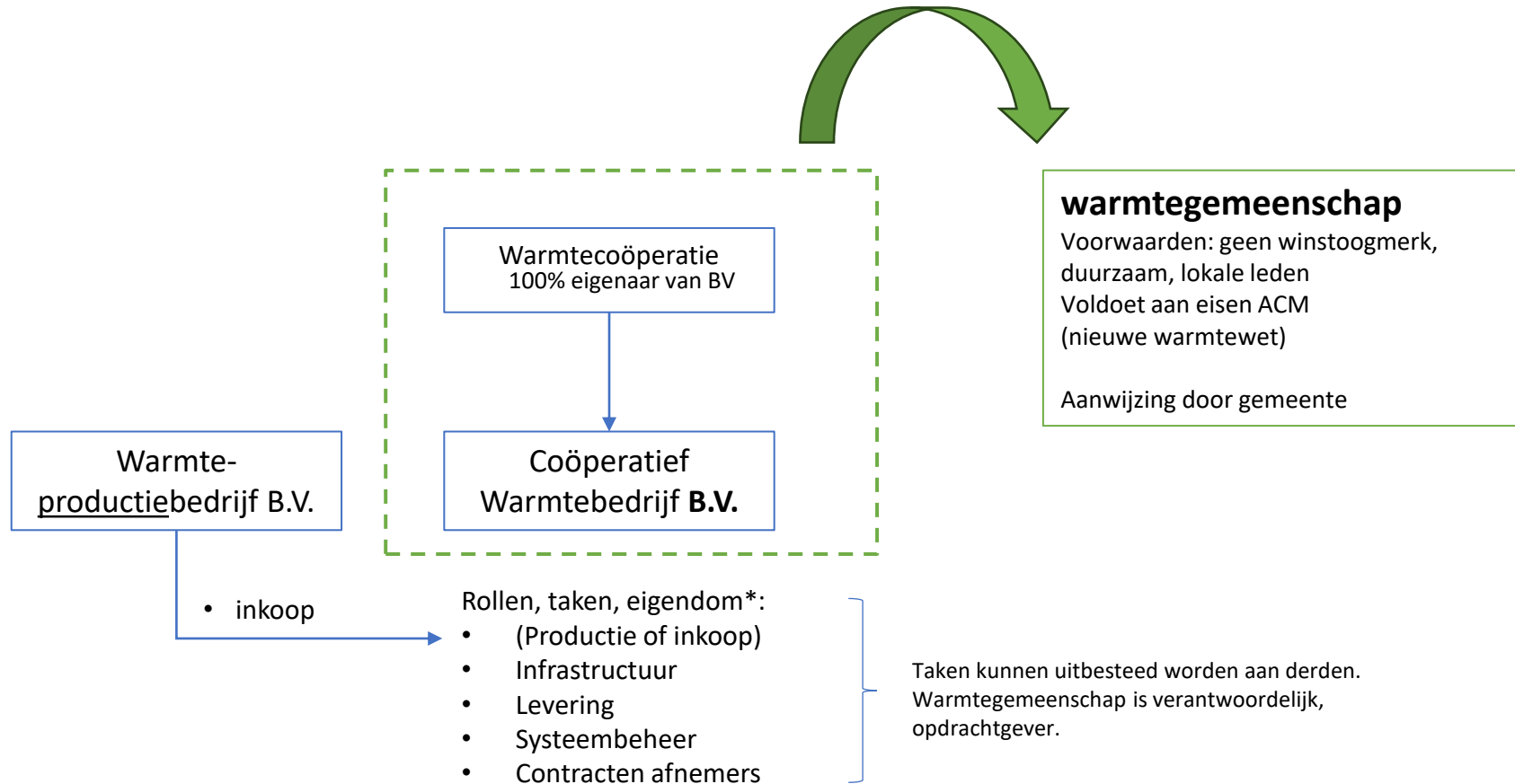
Definitie Wet Collectieve warmte (december 2023):

warmtegemeenschap: rechtspersoon of personenvennootschap:

- a. die ten behoeve van haar leden, vennoten of aandeelhouders actief is als warmtebedrijf;
- b. als hoofddoel heeft het bieden van milieuvoordelen of economische of sociale voordelen aan haar leden, vennoten of aandeelhouders of aan de plaatselijke gebieden waar ze werkzaam is;
- c. niet is gericht op het maken van winst, en
- d. gebruik maakt van duurzame warmtebronnen als belangrijkste warmtebron;

Toevoeging Artikel 2.3: 4d. de feitelijke zeggenschap over de warmtegemeenschap is gelegen bij de leden, vennoten of aandeelhouders van de rechtspersoon, die in de nabije omgeving van de collectieve warmtevoorziening, die in eigendom is van en ontwikkeld is door de warmtegemeenschap, zijn gevestigd.

Advies - coöperatie als warmtegemeenschap

Advies – coöperatie als warmtegemeenschap

Scenario 1: coöperatief warmtebedrijf of warmtegemeenschap

- Alleen kans van slagen met professionele projectorganisatie
- meerdere betaalde krachten met langjarig commitment
- substantiële voorfinanciering waarover zelfstandig kan worden beschikt

- Projectmatige én bedrijfsmatige aanpak.
- Heldere kernwaarden en uitgangspunten.
- Heldere besluitvorming, mandaat.

- **Transformatie** van actieve vrijwilligers naar een coöperatief warmtebedrijf

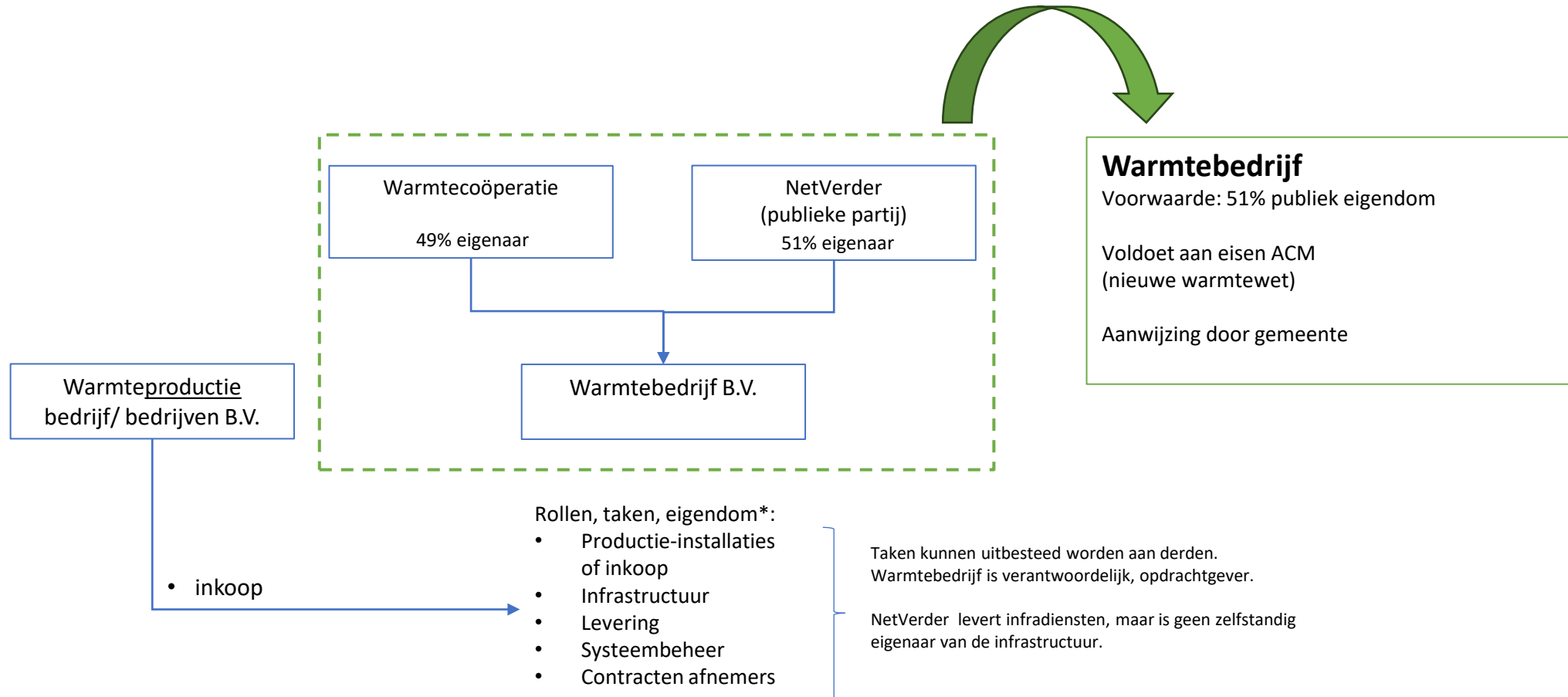
BRIDGING THE GAP black.naturalforma.com.br

Advies – samen met anderen

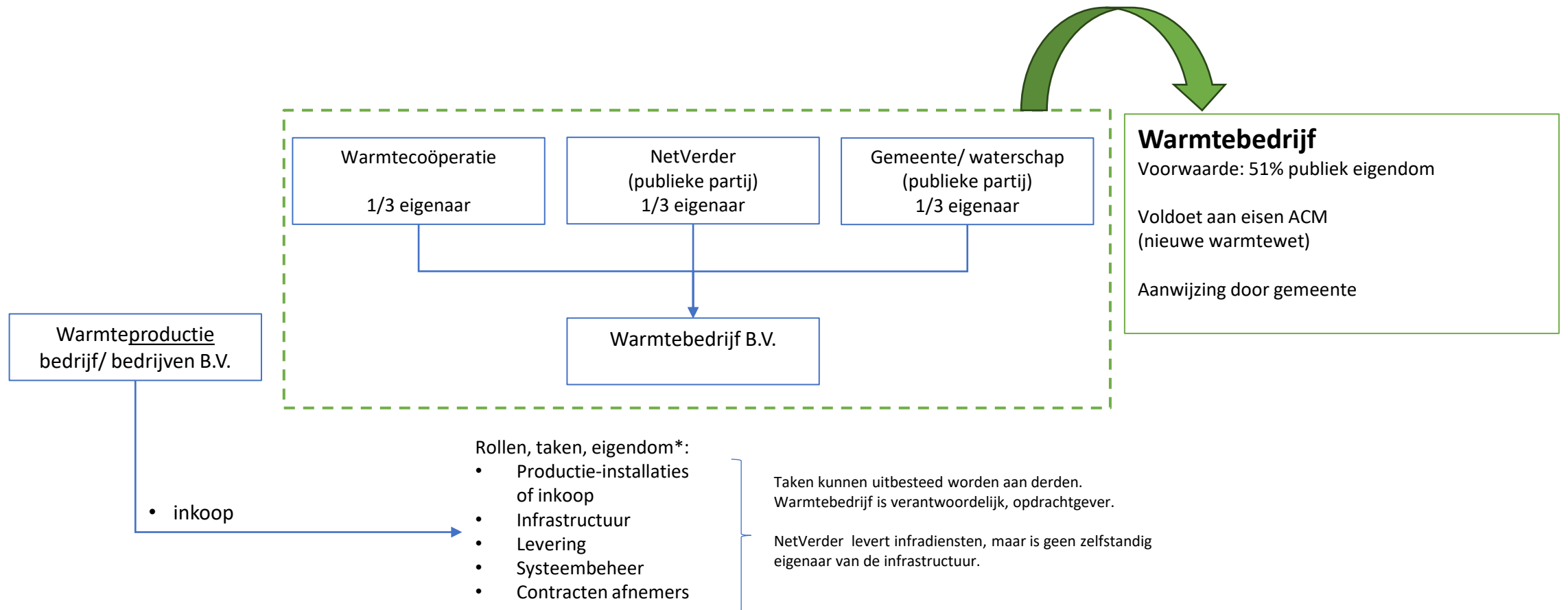
Samenwerking met anderen: in welke vorm?

- Warmtegemeenschap als aangewezen warmtebedrijf. Dan geen partners als mede-eigenaren, wel als contractpartners. Bijvoorbeeld: NetVerder als servicebedrijf, geen eigenaar infra. [Scenario 1](#).
- Alternatief: gedeeld eigendom of joint venture met een of meerdere partners. Bijvoorbeeld met NetVerder [Mix scenario 1 & 2](#)

Advies – samen met NetVerder

Advies – samen met NetVerder & gemeente

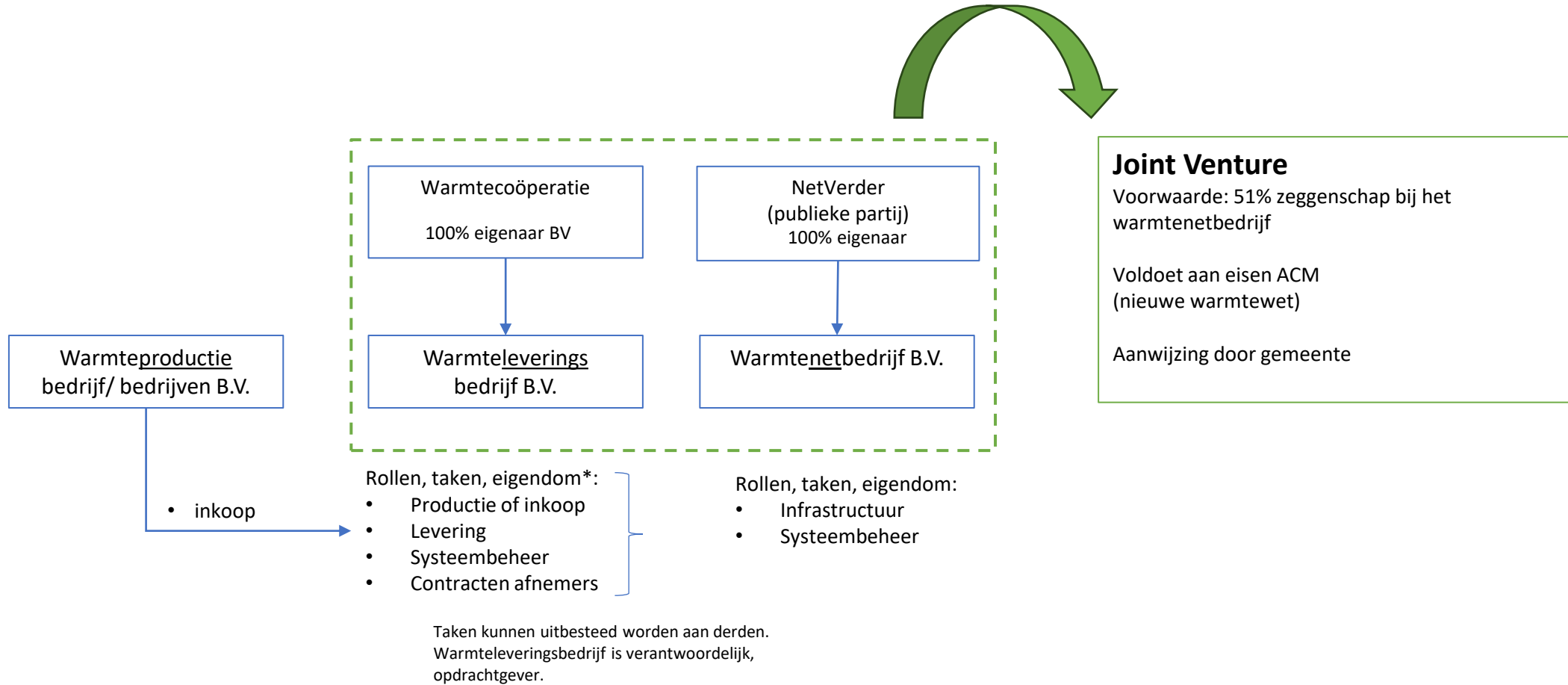
Advies - gemeente

- Gemeente tot nu toe ondersteunend. Geen ambitie mede-eigenaarschap, maar sluit dat ook niet uit.
- Advies: **Versterk en borg van de positie van professionele bewonersinitiatieven**. Ontwikkel beleid voor lokale warmte en warmtegemeenschappen.
- Vanuit verschillende rollen en invalshoeken:
 - regie warmtetransitie
 - bevoegd gezag nieuwe warmtewet: aanwijzing kavels (of tot nu toe: concessies), aanwijzing warmtebedrijven/warmtegemeenschappen
 - beleid bewonersinitiatieven (algemeen)
 - *Te ontwikkelen* beleid nieuwe warmtewet, inclusief beleid warmtegemeenschappen
 - bevoegd gezag vergunningen ondergrond en bovengrond
 - financiering, garantstelling
 - deelnamebeleid bij mede-eigendom
 - gemeente als eigenaar van een eigen publiek warmtebedrijf

Advies – gemeente

- Stuur aan op **experimenteeruimte en een gezamenlijk leertraject: uitwerking nieuwe warmtewet met bewoners.**
- Ontwikkel samen met de bewonerscoöperatie (CDV) beleid voor warmtegemeenschappen.
- Ontwerp en doorloop een gezamenlijk proces. Neem de tijd.
- Maak substantieel budget vrij voor de bewonerscoöperatie, zodat deze als volwaardige partner het experiment mee kan vormgeven.
- Alle vraagstukken vanzelf komen aan bod. Denk aan:
 - aanwijzing kavels en deekavels
 - aanvullende voorwaarden aan professionalisering, groeipad en **opgroeirecht.**
 - financiële ondersteuning, garantstellingen
 - mede-eigendom van de gemeente
 - voorrangsbeleid t.a.v overige warmtebedrijven, via aanvullende regels, rangschikkingscriteria burgerparticipatie bij aanwijzing kavels en warmtebedrijven
 - prijsbeleid (differentiatie per wijk)
 - verdeling lokale bronnen tussen wijken
 - inrichting van de gemeentelijke organisatie
 - samenhang met eigen gemeentelijk energiebedrijf
 - samenhang met andere warmtebedrijven
 - borging van afspraken in samenwerkingsovereenkomsten
 -

Advies – samen met NetVerder

Advies – samen met NetVerder

